

KIZILIRMAK TEHDİT ALTINDA

Samsun'da Kızılırmak üzerine inşa edilen Derbent ile Altinkaya Barajları su tutmaya başlayınca nehirle birlikte Karadeniz'e taşınan alüvyon miktarı azaldı.

12 Aralık 2013 Perşembe 11:55

KIZILIRMAK DELTASI TEHDİT ALTINDA

Samsun'da Kızılırmak üzerine inşa edilen Derbent ile Altinkaya Barajları su tutmaya başlayınca nehirle birlikte Karadeniz'e taşınan alüvyon miktarı azaldı.

12 Aralık 2013 Perşembe 11:55

2002

2008

Prof. Dr. Cevdet Yılmaz

Samsun'da Kızılırmak üzerine inşa edilen Derbent ile Altınkaya Barajları su tutmaya başlayınca nehirle birlikte Karadeniz'e taşınan alüvyon miktarı azaldı. Kıyı boyunca görülen dalga erozyonunun şiddetiyle de Kızılırmak Nehri'nin Karadeniz'e döküldüğü kesimde çekilme meydana geldi. DSİ tarafından inşa edilen 8 mahmuz gerilemeyi durdurdu. Ancak, mahmuzların bittiği yerden itibaren doğuya doğru karadaki çekilme devam etti. Kıyı boyunca erozyonun devam etmesi Kızılırmak Deltası'nın tuzlu su tehdidi ile karşı karşıya kalmasına neden oldu. Türkiye'nin en önemli akarsularından Kızılırmak Nehri üzerine yapılan Altınkaya Barajı'nda 1987, Derbent Barajı'nda da 1991 yılında su tutulmaya başlandı. Bu barajlar yapılmadan önce Kızılırmak Nehri ile taşınarak Karadeniz'e ulaşan alüvyal malzeme miktarı yıllık 23.1 milyon tonu bulurken, bu iki barajın yapılması ve su tutulmaya başlanması ile taşınan malzeme miktarı yıllık 460 bin tona kadar düştü. Deltanın kuzey kıyısı boyunca gerçekleşen kıyı erozyonu, taşınan malzemeden çok olduğu için Kızılırmak'ın denize döküldüğü ağız kısmından itibaren karada gerileme başladı. 1990-2000 yılları arasını kapsayan 10 yıl içerisinde 400 metreye kadar ulaşan bu gerilemenin tarımsal sulama amaçlı yapılan kuşaklama kanalını tehdit etmesi üzerine Devlet Su İşleri tarafından mahmuzlar inşa edildi. Toplam 56 bin hektar alana sahip Kızılırmak Deltası'nın kuzey kesiminde önce 3, daha sonra 5 mahmuz yapılarak bu gerileme durdurulmaya çalışıldı. Mahmuzların inşa edildiği alanda gerileme durdurdu, fakat diğer kısımlarda gerileme devam etti. Karadaki gerileme devam edince 321 kuş türüne ev sahipliği yapan ve Uluslararası Ramsar Sözleşmesi kapsamında korunan Kızılırmak Deltası'ndaki göllerde Karadeniz'in tuzlu suyu tehdidi altına girdi.

AKARSU İLE TAŞINAN MALZEME AZALINCA GERİLEME BAŞLADI

Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) Eğitim Fakültesi Dekanı ve Coğrafya Eğitimi Bölümü öğretim üyesi Prof.Dr. Cevdet Yılmaz, Karadeniz kıyılarında görülen dalga erozyonu sonucu malzemelerin kıyı akıntıları ile taşındığını söyledi. Prof.Dr. Yılmaz, buna karşılık bunu telafi edecek miktarda malzeme barajlar engel olduğu için ırmak yolu ile denize ulaşamadığını karadaki gerilemeye bu durumun sebep olduğunu bildirdi.

"TEDBİR ALINMAZSA KARADENİZ İLE GÖLLER BİRLEŞECEK"

Barajların malzeme akışını kesmesinin kıyı erozyonunun artmasına sebep olduğunu dile getiren Prof.Dr. Yılmaz, şöyle konuştu:

"Bugün Bafra Ovası'nın kuzey kesiminde görülen kıyı erozyonu da bunun doğal bir sonucudur. Burada karşı karşıya olduğumuz en önemli problem kıyı erozyonunun sadece tarım alanlarına değil, dünyaca ünlü Kızılırmak Deltası kuş cennetini oluşturan bataklık ve kıyı göllerini de tehdit ediyor olmasıdır. Tedbir alınmaz ve erozyon devam ederse yakın gelecekte kıyı gölleri ile deniz arasındaki doğal set zarar görecektir ve tuzlu deniz suyu bu göllere girerek doğal hayatı olumsuz etkileyecektir. Çare olarak Kızılırmak Nehri'nin ağız kısmına inşa edilen mahmuzların benzerlerinin tüm kıyı boyunca inşa edilmesi önerilse de, bu pratik değildir ve bu durum ayrıca doğal kıyıların bozulması demek olacağından sonuçta köklü bir çözüm olmayacaktır. Çare doğal kıyıları fazla dokunmadan yeni durumlara hazır olmaktan geçmektedir. Çünkü doğa kendi dengesini zaman içinde kurmakta, insan ise bu dengeye sürekli müdahale etmektedir."

KIYI OVALARINI TAŞINAN MALZEME OLUŞTURUYOR

Prof.Dr. Cevdet Yılmaz, bu durumun dünyanın başka benzer yerlerinde de görülen, önüne geçilmesi imkansız bir olay olduğunu söyleyerek, şöyle devam etti:

"Enerji elde etmek ya da sulama ve taşkın kontrolü gibi amaçlarla inşa edilen barajlar dünyanın her yerinde akarsuların denize taşıdıkları malzemeyi keser ve kendi alanında biriktirir. Barajlarda biriken taş, toprak gibi malzemeler aslında deltaları oluşturan alüvyal malzemeden başka bir şey değildir. Topraklarımız üzerinde görülen erozyon tasvip edilmeyen, hatta önlenmesi için var gücümüzle çalıştığımız bir olgu olsa da, diğer yandan verimli kıyı ovalarının oluşumunun bu erozyon sonucu olduğu unutulmamalıdır."

Kaynak: Samsun Kent Haber